

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL

NÚMERO 39 / SEGONA ÈPOCA / JUNY DE 1997

**Consell Insular
de Mallorca**

alimara

Núm 39

Segona Època, juny de 1997

Edita: Consell Insular de Mallorca

Redacció: Servei d'Acció Social i Sanitat
General Riera, 67
07010 Palma
Tel: (971) 76 07 62
Fax: (971) 76 19 52

Portada: Sense títol
Carmen Cañada

Maquetació
i impressió: Esmert

Dipòsit legal: PM-128-1987

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

REFLEXIONS SOBRE LES NECESSITATS I PERSPECTIVES DE LA INSERCIÓ A LES ILLES BALEARS

Equip de la Fundació Deixalles

L'article que segueix va ser exposat, com a ponència, a les Jornades de Formació per a les Empreses d'Inserció que es realitzaren a Palma el mes març d'enguany.

El títol (presumtuós en si mateix i que té un cert matís futurista) hauria de rebaixar-lo ran del sol i definir, en la mesura en què fos possible, quins són els aspectes generals jurídics de les empreses d'inserció, sense oblidar els aspectes econòmics, ni tampoc socials.

Intentaria definir aquests aspectes en una primera part per, des d'aquestes bases, situar-nos en una possible projecció de les empreses d'inserció a Mallorca.

ADVERTIMENTS

Abans de passar a la primera part, voldria fer dos breus advertiments. El primer, que les Empreses d'Inserció no són la panacea de la problemàtica social: no hi ha virtuts terapèutiques, ni metodologies de formació, ni inserció per l'econòmic, ni figures jurídiques favorables, en una societat i dins una òptica general on el que predomina són les dinàmiques de mercat en les quals uns hi són inclosos i, per desgràcia de cada vegada més, altres en són exclosos, augmentant, així, les possibilitats que la marginació augmenti.

El segon advertiment és que la inserció és un criteri de major o menor rendibilitat, però sempre es mou en uns certs criteris de selecció, al marge de les voluntats que s'apliquen. Els projectes es veuen obligats a uns certs resultats, el que ens dona la conseqüència que les empreses d'inserció no es poden entendre com a projectes globalitzadors de resolució del conjunt de la marginació.

Apuntats aquests dos criteris, pas a enumerar els aspectes econòmics, jurídics i socials de les Empreses d'Inserció.

ASPECTES ECONÒMICS. Criteris generals

- I. Una empresa d'inserció és una unitat d'actuació dins el mercat, amb avantatges i desavantatges que enumeraré, però que en els fons actua interactua dins el mercat.

D'aquesta interactuació es desprenen algunes qüestions que, en la meua opinió, cal considerar en qualsevol projecte d'Empresa d'Inserció:

- II. Necessitam definir un o uns objectius de producció i cercar la seva especialització, tant en quantitat com en qualitat.
- III. Han de cercar una marca, un màrqueting i establir una estratègia, la qual ha de basar-se en allò social i en allò productiu.
- IV. Obeeixen a polítiques de desenvolupament local, de qualitat de vida, de temàtica ambiental, de serveis a la comunitat.
- V. Han de concretar, a partir de les seves activitats, acords amb l'Administració que siguin susceptibles d'un treball productiu, però a la vegada, de pont per a la inserció.

Dins aquests criteris s'ha de valorar i, per què no dir-ho, quantificar els avantatges i desavantatges de les Empreses d'Inserció:

Els avantatges ens vénen:

Dels possibles convenis amb les Administracions i dels futurs avantatges fiscals, així com dels resultats d'inserció. Una empresa social, no és una empresa que es mogui per resultats econòmics: és una voluntat col·lectiva de persones que actuen dins el mercat, però des d'òptiques socials tot i que es vegin ubicades en les dinàmiques d'aquest mercat. És necessari quantificar cada un del aspectes esmentats.

Els desavantatges provenen:

Dels nivells de producció o operativitat de qualitat que aconseguiran. Lògicament, si no aconseguim un bon nivell, l'empresa se'n ressent.

Els dos aspectes han de ser una constant d'exigència dins de l'Empresa d'Inserció (aspectes extensibles a monitors del projecte i a persones beneficiàries de l'Empresa d'Inserció). Dic això pel necessari canvi de *xip*: una Empresa d'Inserció és, a més d'un procés terapèutic, una unitat productiva en la qual allò terapèutic es desenvolupa des de pautes de compartiments productius i els equips de seguiment han de participar d'aquesta filosofia.

De la capacitat de generar màrqueting social i productiu.

Les Empreses d'Inserció tenen un dels seus desavantatges en la competitivitat del mercat. Aquest desavantatge serà major o menor en relació a la capacitat de generar simpatia en determinats sectors socials d'allò de positiu que tenguin el projecte, ja sigui social o ambiental; però, a la vegada, aquesta simpatia té efectes mercantils, és a dir, els preus, la qualitat, etc., no poden ser menors que els del mercat, principalment el de la qualitat.

Un darrer desavantatge és que les Empreses d'Inserció són unitats productives que es veuen abocades a dos problemes bàsics:

- VI. La seva falta de capacitat inversora i, a la vegada, la poca fiabilitat que els nostres projectes tenen davant la Banca.
- VII. La seva capacitat d'exigència innovadora. Es dona una lògica tendència a trobar els jaciments de producció per a la inserció en aspectes o espais poc treballats pel mercat o rebutjats per aquest; en noves iniciatives econòmiques d'entre les quals han pres una importància considerable el tractament dels residus sòlids urbans (RSU), els serveis a la comunitat, l'agricultura ecològica, la restauració d'edificis, etc.

ASPECTES JURÍDICS

Com sabem, les Empreses d'Inserció no són una realitat jurídica. Els aspectes fonamentals que exigim part d'algunes xarxes, es concreten en la necessitat d'un seguit d'avantatges fiscals i, a la vegada, d'obligacions per als propis centres que assumeixin aquesta denominació.

Existeix una proposta de llei, les línies generals de la qual són assumides pels grups polítics que conformen l'arc parlamentari català, que pretén passar el projecte al Parlament de l'Estat.

Però s'ha de dir que això no ha estat tan fàcil, ja que en determinats estaments de l'Administració central veuen certes «dificultats» per engegar aquesta possible llei de les Empreses d'Inserció, tot i que sí vegin la necessitat d'estendre tota una sèrie d'avantatges fiscals a empreses, fundacions, cooperatives, etc. que incloguin en la seva activitat persones procedents de les Rendes Mínimes.

Dos són els arguments bàsics de la seva posició:

VIII. La del mercat: no hi ha espai per a noves activitats.

IX. El problema que les Empreses d'Inserció es converteixen en ghettos o en compartiments estanc.

Com veis, la discussió està servida, la qual cosa ens exigirà una línia de convenciment per part dels centres que optem per aquest tipus d'empresa.

Els principals aspectes que contempla la Proposta de Llei referent a les Empreses d'Inserció són les següents:

- X. Contracte laborable temporal anomenat «**contracte de retorn a la feina**», firmat pel treballador a inserir, el representant de l'empresa i el de l'administració pública, on s'especifica el temps de duració, el tipus de formació, les accions terapèutiques, els pactes, etc.
- XI. La plantilla de l'empresa ha d'estar formada per un **mínim del 45%** de persones provinents de l'exclusió social i laboral.

Sobre la **participació**:

- XII. Un registre públic on s'inscriguin les Empreses d'Inserció.
- XIII. Participació en els òrgans i consells consultius econòmico-socials, empresarials i de medi ambient de les administracions públiques europees, estatals, autonòmiques i locals.

Quant al **tractament fiscal**:

- XIV. Exempció de les quotes a la Seguretat Social i de l'IVA.
- XV. Tractament específic sobre l'IRPF, IAE, Impost de Societats i altres taxes municipals.
- XVI. Regulació específica de l'Impost de Transmissions Patrimonials i dels beneficis empresarials.

Quant a la **contractació de serveis i obres** per part de l'administració pública:

- XVII. Contractació restringida o a través de convenis.

Sobre el **finançament**, l'Administració ha de propiciar i arbitrar:

- XVIII. Subvencions a fons perdut per a la inserció i l'acompanyament de les persones en el seu itinerari d'inserció, ja que s'ha de tenir en compte que el benefici industrial sol ser mínim, que els promotors no solen tenir patrimoni propi i perquè hi hagi qualitat i competitivitat en l'execució de l'obra o servei, cal que els beneficiaris vagin acompanyats d'educadors i monitors.
- XIX. Línies de crèdit tou o altres útils financers (bons solidaris, banca al servei de l'Economia social). Per cert que en aquest punt financer hi ha una lluita a lliurar amb els Bancs i les Caixes: aquests es gasten anualment uns 80.000 milions de pessetes en el que és la seva infraestructura cultural-social i els seus actes respectius. Creim tenir dret a demanar una igualtat entre els processos o dinàmiques i una exposició.

ASPECTES SOCIALS

La divisió d'aquests aspectes no significa una desvinculació dels econòmics exposats, sobretot de dos d'ells: el màrqueting o imatge i el de la contractació amb les Administracions. Tots dos connecten amb els necessaris aspectes socials de les Empreses d'Inserció.

Però especificant més els aspectes socials de les Empreses d'Inserció, en voldria destacar els que consider fonamentals.

- XX. Una clara vocació per construir teixit social. Una Empresa d'Inserció no és un cercle tancat: necessita obrir-se a l'exterior, connectar-se amb altres realitats; necessita formar xarxa local amb l'Administració, les organitzacions empresarials, les forces socials. No resol problemes aïllats ni expressament productius: resol problemes socials en una dinàmica de mercat i producció.
- XXI. Han de mantenir una clara opció de desenvolupament local, de servei a la comunitat i des d'aquesta òptica ha de ser capaç de generar «simpatia» entre el voluntariat, entre els clients, per al suport concret al seu projecte, ja sigui a través del seu producte (venda), o a través de la participació activa des de l'exterior.
- XXII. Necessita presentar-se com un projecte solidari, com a premissa de captació de suport, ja sigui per la seva activitat social, ja sigui per l'ambiental o bé per les dues. Conjuntament amb això, una claredat en els seus criteris d'entitat sense ànim de lucre.

Des d'aquestes òptiques de definicions referents a les Empreses d'Inserció, entràrem en el que consider les seves perspectives a Balears, fent-ho de forma general.

En primer lloc, el fet que la nostra Comunitat hagi estat la darrera en la regulació del Salari Social o Renda Mínima, no ha estat un factor positiu, ja que ha dificultat que els projectes i programes d'inserció han hagut de córrer (en la seva majoria) al mateix temps i al ritme que marcava la normativa del Salari Social, establint amb això una dependència de la «Normativa» en relació a les necessitats individuals dels processos d'inserció.

Crec que, des dels centres i des de les Administracions, s'haurien de desenvolupar unes línies de feina i d'actuació d'acord amb uns mínims de viabilitat que permetin la continuïtat econòmica dels tallers com estructures intermèdies de mercat més allà dels períodes de temps en què són contemplades les Rendes Mínimes.

El que propòs, en definitiva, és compassar el Salari Social a processos d'inserció en els que els centres-Administració adequin un funcionament de relació en el qual el Salari Social s'adequa als processos d'inserció individualitzat.

Aquí és necessari recalcar tota la part econòmica que en el primer apartat d'aquesta exposició he desenvolupat, el que simplificaria com una preocupació col·lectiva (centres, Administració) per donar continuïtat permanent (en un període de dos anys) tant al Salari Social com a la permanència dels tallers i que aquests tinguessin un objectiu clar d'inserció. És a dir, entrar de forma progressiva en la pràctica real de les Empreses d'Inserció des de l'òptica del mercat, des d'òptiques d'actuació de continuïtat tant pel que fa al Salari Social, com a l'activitat econòmica o productiva que aquestes han de desenvolupar.

Per altra banda, i conseqüència d'això, a mig termini els centres i les Administracions dedicades o que pretenen assumir una actuació d'inserció per l'econòmic, hauríem de plantejar-nos una sèrie d'estratègies comunes que defineixi de manera general:

En primer lloc, s'ha de desenvolupar una discussió referent als Acords entre l'Administració i Centres referent a possibles convenis a establir i la relació d'aquests amb processos d'inserció.

Dos exemples concrets poden servir de referència: el projecte Mirall i sobretot l'Urban.

Aquests possibles convenis haurien de contemplar l'actuació de la inserció per l'econòmic com les empreses o els empresaris que desenvolupin aquestes iniciatives i haurien de ser plataformes d'inserció laboral (formació, seguiment, pràctica, és a dir, de qualificació social i laboral com a penyora per a la inserció).

En segon lloc, s'hauria d'obrir un petit debat públic referent a les Empreses d'Inserció, als útils financers que a Europa els hi donen vida.

Aquestes Jornades haurien de configurar alguns apartats, en la meua opinió, un tant imprescindibles:

- XXIII. Coneixement d'experiències jurídiques de les Empreses d'Inserció. La llei francesa o/i el Cooperativisme italià, podrien ser dos bons exemples.
- XXIV. Experiències estatals i europees referents a les Empreses d'Inserció.
- XXV. Les diferents experiències (2,3) financeres que serveixen de punt de referència i de suport a les Empreses d'Inserció.
- XXVI. La necessitat d'obrir una reflexió referent a les necessitats de les Empreses d'Inserció a Balears i els instruments necessaris socials, administratius, jurídics, etc., que ho facin possible.

En tercer lloc, seria partidari de llançar des d'aquestes jornades europees, la constitució d'un petit *partenariat* local, centres d'inserció, Administració, empreses, universitats, com a fòrum per a la inserció.

Aquest *partenariat* local hauria de donar-li vida pròpia, és a dir, hauria de ser un òrgan consultiu, participatiu i generador d'idees, així com de possibles activitats econòmiques a desenvolupar. Però en la meua opinió això seria insuficient si no s'articulen elements operatius que facin possible dinamitzar l'organisme a través de propostes concretes. Crec que les Empreses d'Inserció haurien de respondre a criteris de desenvolupament local i desenvolupament sostenible; si aquest es el criteri, és necessari instrumentalitzar les seves possibilitats, el que crec que donaria lloc a:

- XXVII. Estudiar els aspectes factibles de desenvolupament econòmic local. El camp. El medi ambient. Indústries en reestructuració (calçat). Serveis a la Comunitat. Crec que en aquest terreny no estarà de més la formació d'un petit equip, encapçalat per la UIB, que obrís un petit espai de reflexió sobre aquest tema.
- XXVIII. Constituir un petit equip (a mig termini) que desenvolupi estudis de viabilitat, des del social, l'ecològic i l'econòmic de possibles iniciatives econòmiques innovadores de caràcter social.
- XXIX. Cercar a través del *partenariat* local el cofinançament dels projectes, així com el conjunt de suports necessaris. Caldrà que s'articulin propostes concretes al *partenariat*, tant d'Empreses d'Inserció com de col·locació per compte d'altri.

Pens que, de forma sintetitzades, les línies generals estarien en:

- XXX. Una bona unitat dels centres o iniciatives d'inserció. Ens hauríem de convertir en un petit *lobby* local, en una petita xarxa de pressió.
- XXXI. Una cobertura social que doni suport a les iniciatives socials, des de l'Administració a empreses (el que he denominat com a *partenariat*).
- XXXII. Els instruments tècnics que serveixin de desenvolupament local econòmic, des d'una òptica d'inserció. Equip d'estudis que, a part de l'assenyalat, fos una forma d'ajudar a l'avaluació dels processos d'inserció.

No crec que fos descabdel·lat pensar que des d'alguns centres i a partir d'un cert temps de continuïtat de les reunions que tenim establertes, donàssim voltes al cap per presentar un projecte a alguna iniciativa europea de les característiques anomenades a través de l'exposició ja plantejada i a la que pos punt i final.

UNA REALITAT EMERGENT: LES EMPRESES D'INSERCIÓ

Contextualitzar les Empreses d'Inserció avui és fer-ho dins un món canviant en el que es creuen diverses situacions. És difícil enumerar-les totes, com també ho és analitzar o estudiar amb certa precisió els fenòmens, idees i pràctiques que tenen característiques emergents, encara que no per això irreal, de nous conceptes i idees estretament vinculades a la resolució d'alguns dels conflictes més imperiosos que la nostra societat genera.

Amb la necessària prudència que tot això comporta, avui és difícil entendre el naixement i sorgiment de les Empreses d'Inserció, així com l'interès cap a elles per part de distints estaments de la societat tant civil com de la pròpia Administració, sense situar a aquestes iniciatives en la seva relació/vinculació amb diverses modificacions que es van desenvolupant en la nostra societat. D'elles n'hauríem de destacar la crisi econòmica que, sense qüestionar determinats creixements en el PIB, no és capaç d'assumir les altes quotes d'atur. Al llarg dels darrers 20 anys han crescut de forma alarmant, llevat en determinades conjuntures. Segons l'EPA (Enquesta de Població Activa) en el primer trimestre de 1996 l'atur estimat sobrepassava els tres milions i mig. És a dir, que de cada 100 ciutadans espanyols amb edat i ganes de treballar, casi 23 no tenen feina. A això hi hem de sumar que en aquesta mateixa data sols 1.458.480 cobraven la prestació per atur o subsidi. I a tot això s'hi ha d'afegir la progressiva feina a temps parcial amb el corresponent elevat índex de temporalitat (el 35% dels treballadors tenen un contracte temporal). La llista podria continuar fins als salaris inferiors (el 40% en aquest tipus de contractacions) al fet de la discriminació per condició de sexe, el cas de més baix salari en dones amb les mateixes condicions professionals que els homes, etc.

En definitiva, un dels pilars o creences d'una societat amb treball per a tots es va esvaïnt d'una forma palpable, creant situacions de desarrelament social en les que fins avui havien estat un eix fonamental en la construcció de tot ésser social: el treball com una forma d'identitat, de pertinença a una determinada col·lectivitat.

Per una altra banda, «l'Estat del Benestar» (que en el nostre en particular mai no ha obtingut quotes comparables a altres latituds europees), s'ha caracteritzat per una particular crisi en la reducció de les despeses socials. Però al marge d'això, ens interessa mostrar la seva capacitat de potenciar polítiques actives de feina que siguin pal·liadores de la greu crisi social que l'atur provoca. Opin que mereix un brevíssim recordatori el tema de les escasses polítiques actives de treball, que en els darrers 15 anys ha quedat casi exclusivament centrat en la possibilitat de capitalització de les prestacions per atur per part de la persona amb dret a prestacions contributives, o en el fet que l'Estat va tardar casi 10 anys a regular les iniciatives que sorgiren per part dels treballadors, les denominades Societats Anònimes Laborals.

Les simbiosis dels aspectes assenyalats que copegen amb més força els sectors menys protegits de la societat i, a la vegada, introdueix nous sectors socials en el circuit de la marginació (joves en la recerca de la seva primera feina, treballadors que han sofert processos de reestructuració industrial, majors de 45 anys que han perdut la seva feina...) han fet que els centres d'atenció comencin a rebre una nova clientela sense deixar d'atendre l'anterior. La pobresa deixa de ser patrimoni de problemàtiques individuals, dependències diverses, incultura o falta de preparació tècnica, minusvàlues psíquiques, físiques o sensorials, per convertir-se en un fenomen social d'aparició de quotes de desarrelament social per manca de feina. La unitat familiar, autèntic mitgador de la pobresa individual d'una persona, es veu incapaç, en moltes ocasions, de complir l'anomenada funció integradora: no és una persona de la família la que està a l'atur, sinó que en poden ser dues o tres.

El Salari Social o les rendes mínimes d'inserció apareixen com elements amortidors de les situacions més greus, però no resolen la gravetat dels problemes, ni tampoc (per desgràcia en massa ocasions) apareixen com a polítiques explícites del que signifiquen els processos d'inserció. Encara que també s'ha de reconèixer que és, precisament aquesta, aplicació de les rendes mínimes la que ens du a una millor reflexió quant a la inserció per l'econòmic, tant en l'àmbit d'algunes administracions, com en els propis centres que treballen amb persones beneficiàries d'aquestes rendes.

En aquest context general, desenvolupat anteriorment, apareixen uns certs canvis en la societat civil que, expressats de manera emergent, es reflexen (abans de les pròpies rendes mínimes o salari social) com a polítiques actives en la constitució d'iniciatives per a la inserció.

Cal destacar, en aquest sentit dels canvis de la societat civil, les preocupacions medioambientals, però per damunt d'elles, la necessitat d'actuacions pròpies en el camp de l'econòmic, no deixant que el proper desenvolupament de les forces productives sigui generador de les dinàmiques del mercat. Es realitza un nou discurs o una nova lectura, des de l'ecològic i des de l'econòmic en el que determinats grups ecologistes, humanistes, cristians, es constitueixen en pensament i pràctiques de «contracultura» on l'economia, la producció, es veu envoltada per criteris de solidaritat humana (amb els més desfavorits) contra el consumisme (reutilització, reciclatge) la utilització de l'economia com a factor d'inserció o de lluita contra l'atur (la inserció per l'econòmic).

Són reflexions que el temps ha fet madurar i que continuen necessitant d'això, però d'una forma o un altra sorgeixen diferents iniciatives no essent una casualitat que moltes d'elles estigui basades en la recollida, selecció i reciclatge dels RSU com el factor més paradigmàtic per constituir processos d'inserció per l'econòmic, precisament d'allò que la nostra societat i la nostra economia ja han donat per acabat: *el fems*.

No torna a ser casualitat que la majoria d'experiències d'inserció vinculades avui a AERESS (Associació Espanyola de Recuperadors Economia Social i Solidària) i dels centres vinculats a aquesta xarxa es puguin considerar com a autèntics pioners en la feina de la inserció per l'econòmic, accentuant-se en la seva actuació una clara vocació social i mediambiental. A la vegada, aquests centres substitueixen en els conceptes i idees les meres proteccions passives, per polítiques actives de feina, oferint a les persones amb dificultats socials la possibilitat de participar en una activitat productiva real adaptada a les seves capacitats específiques.

Al llarg de la seva experiència, i des de fa 4 o 5 anys, les empreses d'inserció, les anomenades i altres, han cercat i cerquen punts de referència en altres latituds europees, com poden ser les experiències de França o les cooperatives italianes tipus B. Cal dir que aquestes referències i connexions es desenvolupen fins i tot abans que l'Estat francès o l'Itàlia legalitzin la cobertura de l'actuació de les empreses d'inserció. És un dels resultats d'una societat civil que cerca solucions i punts de referència d'actuacions que ajudin a combatre la degradació social, la pobresa i la marginació creixent en la vella Europa.

Els motius i el desenvolupament de les empreses d'inserció en el territori espanyol obeeixen de forma generalitzada a aquesta contextualització, però no

totes tenen les característiques unificades, existint entre elles elements comuns i diferenciats. Entre els primers en destacaria:

- Obeeixen majoritàriament a iniciatives sorgides des de la societat civil i no tant d'una política activa de feina creada des de les administracions.
- Es defineix com a nova Economia Social pel finançament amb el Cooperativisme, per les seves clares opcions d'inserció de desfavorits i per la seva vocació mediambiental.
- Han desenvolupat, moltes d'elles, un gran esforç de gestió empresarial innovador en integrar en un únic sistema gestió social, ambiental i empresarial.

Quant a les seves diferències generals hi trobam:

- Les seves diferents formes organitzatives empresarials: Fundacions, Cooperatives, Societats Anònimes Laborals, Associacions... el que suposa que tenint uns mateixos objectius, les seves obligacions amb Hisenda, la Seguretat Social, etc., no són les mateixes per a totes, creant-se, així, un buit legal en la seva actuació, tot necessitant d'un marc jurídic que doni coherència i operativitat al que són resultats d'una mateixa actuació.
- Una altra de les diferències destacables de les empreses d'inserció, són els diferents nivells de relació amb les administracions quant a convenis, col·laboracions, etc. Algunes d'elles no han assumit o no han posat en pràctica el que és un aspecte fonamental de la inserció, com es el fet de la necessitat que l'Administració es vegi implicada en uns problemes socials que de forma progressiva afecten a determinades quotes de la societat civil.

ANNEX: ALGUNES ENTITATS

AERESS, una federació d'iniciatives socials amb esperit d'interlocució

AERESS (Associació Espanyola de Recuperadors d'Economia Social i Solidària) aglutina diferents iniciatives d'autoocupació, tallers ocupacionals, empreses d'inserció i formació, que tenen en comú realitzar un treball dirigit a la promoció sociolaboral de persones amb dificultats socials, conjugant aquest aspecte amb una feina de recuperació, selecció i tractament de residus sòlids urbans, i l'educació medioambiental.

Alguns d'aquests col·lectius vàrem començar a treballar a finals del anys 70 i tenim una trajectòria consolidada i reconeguda socialment en els seus territoris com a conseqüència de la seva viabilitat i de la seva utilitat pública.

Mitjançant els contactes entre grups a «Amants del fems» (encontres bàsicament tècnics dirigits a fomentar el tractament adequat dels residus que genera la nostra societat i que vàrem començar a celebrar a principi del 80) es va madurant la idea de crear una estructura d'interrelació i coordinació formal. El procés de creació de l'associació va ser lent i reflexionat, el suficient perquè els diferents col·lectius poguessin conèixer els aspectes que els unixen i els punts que els diferencien. Finalment, l'associació es va legalitzar el 21 d'octubre de 1994.

Entre els principals objectius de l'associació en podem destacar:

- Impulsar el reconeixement jurídic de l'empresa d'economia social i solidària en la legislació laboral.
- Impulsar el reconeixement jurídic de la funció ecològica que desenvolupam els grups recuperadors.
- Reivindicar l'espai productiu de la recollida i recuperació del residus sòlids urbans.
- Incidir en el reconeixement administratiu del servei social que desenvolupen els grups.
- Desenvolupar un gabinet de formació en el camp de la inserció sociolaboral i un altre referit a qüestions medioambientals. Aquests gabinets servirien per donar suport a la feina dels grups de l'Associació i també d'aquells col·lectius que es plantegin la possibilitat de crear un grup nou.
- Crear un gabinet tècnic jurídic-fiscal per donar suport als diferents grups.

Les dades:

- Més de 350 llocs de feina estables.
- 27.813.000. quilos de material recollits entre paper, vidre, metalls, roba, mobles, electrodomèstics i altres.
- 850.000.000. de pressupost anual.

Els col·lectius que integren AERESS:

Balears:

- Fundació Mestral Maó
- Fundació Deixalles Ciutat de Mallorca

Canàries:

- Ataretaco Taco La laguna

Castilla la Mancha:

- R que R Albacete

Catalunya:

- Engrunes-Miques Esplugues del Llobregat
- El Sac Gironella
- Recollim Hospitalet de Llobregat
- Andròmines Montcada i Reixac
- Traperos de Emaús Sabadell
- Volem feina Solsona
- Can Revifa Terrassa

Eukalherria:

- Traperos de Emaús Bizkaia
- RecikletaBizkaia
- Traperos de Emaús Gipuzkoa
- Traperos de Emaús Nafarroa

Múrcia:

Traperos de Emaús Puente Tocinos

País Valencià:

El Cuc València

El Rastrell València

Tots Units Vila-Reial

Rioja:

Chavicar Logroño

Associació «Gaztelán»

Associació sense ànim de lucre que sorgeix a Navarra per respondre al problema de l'atur i de la marginació social.

Treballa amb aquelles persones que tenen especial dificultat per incorporar-se al mercat laboral en aquesta àrea geogràfica: expresidiaris, dones, minusvàlids, etc.

La seva feina se centra en 4 àrees : informació, formació, orientació en la recerca de feina i promoció de projectes de feina.

Actualment *Gaztelán* gestiona 5 projectes propis integrant-los com a empreses socials solidàries: Alberg de Beire, agents comunitaris de salut, granja de llebres, assessoria laboral i comptable, i Oraintxe ciclomissatgeria.

Coordinadora contra l'atur de Torrelavega

Neix el 1982 a partir d'un grup d'aturats i ocupats que es junten per afrontar l'elevada taxa d'atur de la zona.

Es pretén donar una resposta a la desocupació des del protagonisme dels mateixos aturats.

La Coordinadora creu que la solució dels problemes econòmics i laborals es troba en la formació i organització del poble. Es persegueix un canvi en la forma de pensar i viure de les persones, acompanyat d'un canvi del sistema de les relacions laborals existents.

El finançament dels projectes es fa a través d'un Fons de Solidaritat amb l'aportació gratuïta de moltes persones i a través dels beneficis obtinguts de les pròpies experiències.

Entre les diverses actuacions per fomentar la feina es troben:

— curs de formació i feina

— escola infantil «Isla Verde»

— autoservei *Coorcopar* (exclusivament al servei dels aturats)

— servei de *Catering*.

L'Administració ajuda a la Coordinadora cedint-li alguns terrenys o instal·lacions per al desenvolupament de les experiències esmentades.

Un dels projectes de futur és la posada en marxa d'una nau per al tractament dels RSU.

Fundació «Traperos de Emaús» de Pamplona

El moviment de *Traperos de Emaús* sorgí a França a finals de la Segona Guerra Mundial per combatre els problemes de pobresa i la manca d'habitatges.

Aquesta idea s'ha anat estenent pels diferents continents formant l'*Asociación Emaús Internacional* (ONG).

Traperos de Emaús de Pamplona començà el 1972 com un «camp de treball» per a joves amb problemes d'exclusió. L'any 1979, finalitzat aquest, es consolidà la «Comunidad de Emaús» formada per persones amb problemes d'alcohol i transeïunts. Es recollien mobles, roba, etc.

Tres anys després es realitzen les primeres recollides selectives de fèms amb l'ajuda de grups ecologistes i tècnics.

Les problemàtiques del grup van canviant: toxicòmans, dones amb problemes de relació, etc. No sols els ofereixen una retribució econòmica, sinó quelcom més profund: una qualitat de vida i la dignificació de la persona.

Entre 1986 i 1989 es va signar el primer contracte de serveis amb la Mancomunitat de Pamplona per a la recollida de les deixalles voluminoses. Aquest fet va obligar a una major estructuració de l'organització: ja no es treballa exclusivament amb problemes de marginació, sinó també amb aquelles persones que tenen dificultats per accedir al mercat de treball. Amb el temps se signen altres contractes de serveis amb altres Mancomunitats, el que permet que sigui possible oferir contractes laborals a tots els membres de *traperos*. Avui en dia compten amb una nau de 2.000 m² per a la separació i manipulació dels objectes i material recollits. El col·lectiu està format per 86 persones, funcionen a nivell assembleari, tenen un pressupost de 176 milions de pessetes i en destinen el 2% a ajuda al tercer món a través de projectes de col·laboració. Són una referència necessària a la hora d'estudiar les iniciatives d'inserció per l'econòmic mitjançant el reciclatge.

Fundació Engrunes

La Fundació *Engrunes* té com a objectiu acollir i fer possible la recuperació i la capacitat de persones amb especials mancances, amb la finalitat d'aconseguir la seva integració social i inserció laboral.

Un grup que cerca que el més desfavorits trobin el seu lloc a la societat. Dediquen el seu treball a cercar, juntament amb les persones que tenen problemes importants de marginació, la seva reintegració amb el propòsit de resultar tots ciutadans reconeguts i valorats. D'aquesta voluntat en va néixer l'any 1982 la Fundació.

La seva activitat està relacionada amb la recuperació de material per reciclar i serveis a la comunitat de l'àrea metropolitana de Barcelona. L'any 1995 hi passaren 154 persones. En el mateix any tenien un pressupost de 127 milions. El seu itinerari d'inserció contempla les fases d'acollida, motivació prelaboral i laboral. Un dels seus instruments d'inserció més important és la cooperativa *MIQUES* que té com a objectiu acollir i integrar laboralment persones excloses del mercat laboral i que podrien tenir un lloc de treball però els costa molt de trobar-lo.

Fundació Deixalles

La Fundació *Deixalles* és un centre d'inserció laboral promogut per Caritas i Commovem. El seu objectiu fonamental és la integració laboral de persones amb diferent problemàtica social.

Els eixos de la fundació són:

-
- Combinar reciclatge amb reinserció sociolaboral.
 - Oferir uns serveis econòmicament sostenibles, respectuosos amb el medi ambient i generadors de llocs de feina.
 - Trobar mitjans per a una formació adequada en aspectes de gestió medioambiental, de noves fórmules de reinserció laboral, d'economia solidària sempre al servei dels més desfavorits de la nostra societat.

Deixalles té un conveni per a la recollida selectiva amb el Consell Insular de Mallorca que afecta la Part Forana. Participa en dos projectes europeus: Horizon i ADAPT. En l'actualitat té dos centres, un ubicat a la vall de Sóller i un altre a Ciutat.

Enguany, i a través del Gabinet d'Inserció Laboral —cofinançat pel Govern Balear i l'Ajuntament de Palma— s'han promogut dues empreses solidàries: una de missatgeria i una altra dedicada a la construcció.